

217314 - Limana varmadan önce gönderilen malı satmanın hükmü

Soru

Bir tüccarın ithal ettiği mal, limana varmadan önce onu satması caiz mi?

Detaylı cevap

Mu meselenin iki yönü mevcuttur:

Birincisi:

İlk önce alışveriş gerçekleşir daha sonra satıcı, her hangi bir ulaşım aracıyla müşteriye malı gönderir. Bu durumda mal/ürün, alıcı teslim alınmaya kadar satıcının mülkiyetinde ve garantisindedir. Şayet telef olur veya herhangi bir eksiklik söz konusu olduğunda satıcının sorumlusudur.

Bu nedenle müşteri malı/ürünü eksiksiz teslim almadan satması veya tasarruf etmesi caiz değildir. Çünkü teslim alınmayan bir ürünü satmak, nebevi sünnette yasaklanmıştır. Bunun haram olduğunu açıklayan deliller (169750) nolu sorunun cevabında açıklanmıştır.

Gönderi belgesini veya poliçesini teslim almak ürünleri teslim almak anlamına gelmez. Çünkü bu belgeyi teslim almak garantinin müşteriye intikal ettiği anlamına gelmez.

Şeyh Sıddık Muhammed el Emin el Dair şöyle dedi: "Geçersiz olan alışverişin yöntemlerden biri de: gönderi poliçesini teslim alınması üzerine gemi üstünde bulunan bir ürünü satmak. Şayet ürünün varış limanında teslim edilmesi şartına göre alışveriş akdi imzalanmışsa müşteri, ürünleri limanda teslim almadan satması caiz değildir. (Mecelle Mecme el Fıkh el İslami 6/1/491)

İkincisi:

Alışveriş akdi gerçekleşir daha sonra müşteri bir şahsı veya bir şirketi ürünleri teslim almak ve göndermek için vekil kılar. Böylece ürünler satıcının mülkiyetinden çıkmış ve müşteri

sorumluluđuna girmiş olur.

Bu durumda ürünler alıcının mülkü ve tasarrufunda olduğu için satabilir. Çünkü vekilin teslim alması gerçek kişinin teslim alması gibidir.

Şayet bu şekilde ürünler limana varmadan satılırsa “hazırda bulunmayan ürünleri satmak” hükmündedir. Bu da alimlerin cumhuruna göre caiz olup. Bu durumda: şayet ürünler vardığında alıcı ve satıcının anlaştıkları şekilde değilse müşteri sözleşmeyi feshetme hakkına sahiptir.

Sonuç: Konu, ürün ve malların satıcı mı yoksa müşterinin mi sorumluluğu altında olmasıyla alakalıdır. Şayet ürünler, satıcı/ihracatçı sorumluluğu altında ise müşteri bunları teslim almadan satamaz. Şayet alıcı/ihtalatçı sorumluluğu altında ise satabilir.

En iyisini Allah bilir.